

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સ્કૂલ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ

Third Semester M.Com. (Elective Course)

નામાં પદ્ધતિ અને અંકુશ (Accounting & Control System)

યુનિટ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા
1.	સંચાલન અંકુશ વ્યુહરચના - I
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - સંચાલન, અંકુશ અને વ્યુહરચના, શાબ્દિક સમજૂતી - MCS નો અર્થ અને વ્યાખ્યા - મૂળભૂત સ્વરૂપે અથવા વ્યુહરચનાના પ્રકાર મુજબ MCS - MCS પ્રક્રિયા-વિધિ - વ્યુહરચનાનું વર્ગીકરણ અને સંચાલકીય અંકુશ - MCS ના લાભો અને મર્યાદાઓ - સ્વાધ્યાય ○ સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નો ○ બહુ વિકલ્પ પ્રશ્નો ((M.C.Q)
2.	સંચાલન અંકુશ વ્યુહરચના - II
	<ul style="list-style-type: none"> - MCSના કાર્યવિસ્તાર અને કાર્યક્ષેત્ર ○ ઉત્પાદન સંચાલન અંગે ○ નાણાકીય સંચાલન અંગે ○ બજાર-વેચાણ સંચાલન અંગે ○ માનવ સંશોધન સંચાલન અંગે ○ સંશોધન અને વિકાસ સંચાલન અંગે - સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ અનુસારના અંકુશ MAC અને સંચાલન અંકુશ વ્યુહરચના કાર્યક્ષેત્ર અનુસારના અંકુશ વચ્ચેના સંયુક્ત સંબંધો - સંચાલકીય હિસાબનીશની ભૂમિકા [MAC અને MCS સંદર્ભે] - MCSની ઉપયોગીતા અને સફળ MCS માટેનાં ધ્યાનમાં રાખવાના મહત્વના પગલાંઓ - સ્વાધ્યાય ○ સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નો ○ બહુ વિકલ્પ પ્રશ્નો ((M.C.Q)

3.	વિવિધ પ્રકારના અંદાજપત્ર ઘડતર અન્વયે અંદાજપત્ર અંકુશ
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - અર્થ-જરૂરિયાત-હેતુઓ અને વ્યવસ્થાતંત્ર - ફાયદાઓ (અગત્ય સંચાલકીય ઉપયોગ) તથા મર્યાદાઓ - અંદાજપત્રોનું વર્ગીકરણ - વિવિધ પ્રકારના અંદાજપત્રો (જેવા કે વેચાણ, ઉત્પાદન, સીધો માલસામાન, ખરીદી, સીધી મજૂરી, પરોક્ષ ખર્ચા, સેવા વિભાગ, રોકડ અંદાજપત્ર અને સર્વગ્રાહી અંદાજપત્ર) - શૂન્ય આધારીત અંદાજપત્ર, કામગીરી અંદાજપત્ર - જુદા જુદા પ્રકારના અંદાજપત્રોની ઉદાહરણ સહિત સમજૂતી. - દરેક પ્રકારના અંદાજપત્રને આવરી લેતા વ્યવહારુ ઉદાહરણ પ્રશ્નો - સ્વાધ્યાય - સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નો - બહુ વિકલ્પ પ્રશ્નો ((M.C.Q) - વ્યવહારુ પ્રશ્નો
4.	જોખમ અને અનિશ્ચિતતા હેઠળ મૂડી અંદાજપત્ર ઘડતર
	<ul style="list-style-type: none"> -પ્રારંભિક -જોખમ અને અનિશ્ચિતતા નો અર્થ અને ખ્યાલ -યોજના/અંદાજપત્રમાં જોખમના પ્રકારો અને ધારણાઓ -વ્યવહારુ દાખલાઓ a. જોખમ વિશ્લેષણની પ્રણાલીગત પ્રયુક્તિઓ <ul style="list-style-type: none"> i. જોખમ અનુકુલન વટાવદર ii. ચોક્કસતા સમકક્ષ અભિગમ iii. Scenario વિશ્લેષણ iv. સંવેદનશીલતા વિશ્લેષણ b. જોખમ વિશ્લેષણની આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ <ul style="list-style-type: none"> i. સંભાવના વિતરણ અભિગમ ii. અપેક્ષિત સંભાવના વિતરણ અભિગમ iii. પ્રમાણિત વિચલન iv. વિવિધતાના ગુણાંક
5.	વિચલન વિશ્લેષણ અને વિચલન હિસાબી પદ્ધતિ
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - વિચલન વિશ્લેષણ – અર્થ, સ્વરૂપ અને પ્રકારો - વિચલન હિસાબી પદ્ધતિ – અર્થ

	<ul style="list-style-type: none"> - વિચલન હિસાબી પદ્ધતિ અનુસાર વિચલનોની હિસાબી નિકાલ અંગેની કાર્યવાહી – હિસાબીનોંધ <ul style="list-style-type: none"> - પ્રમાણ નફો અને ખરેખર નફાની મેળવણી - વિચ્છાનોનું પડતરના હિસાબો મુજબ નિયંત્રણ ખાતામાં સમાવેશ (પ્રાથમિક સમજૂતી માત્ર – ઉદાહરણો સિવાય) - વિચલન વિશ્લેષણની રોકડ પ્રવાહ આધારિત સીમાંત/વૈકલ્પિક પડતર આધારિત વિશ્લેષણ (પ્રાથમિક સમજૂતી માત્ર – ઉદાહરણો સિવાય) - વિચ્છાનોની તપાસ (અંકુશિત અને બિન અંકુશિત બંને પરિસ્થિતિ અનુસાર) - વિચલન વિશ્લેષણ આધારિત વિચ્છાનોના હિસાબોના વિશિષ્ટ ઉદાહરણો – જવાબની સમજૂતી સાથે - સ્વાધ્યાય (સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નો, હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (MCQs), વ્યવહારુ પ્રશ્નો)
6.	જવાબદારીલક્ષી હિસાબપદ્ધતિ
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના અને ખ્યાલ - અર્થ-લક્ષણો અને અગત્ય - પૂર્વ જરૂરિયાતો અને અમલવારી પ્રક્રિયા - જવાબદારી કેન્દ્રોની સમજૂતી - અંકુશ અહેવાલો અને જવાબદારી કેન્દ્રો અહેવાલ પ્રેષણ - વિભાગીય ફાળાનું માપન અને જવાબદારી સાથે સંબંધીને અંકુશિત તેમજ બિનઅંકુશીત તત્ત્વો તથા તેનું મૂલ્યાંકન - જવાબદારીલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ - જવાબદારીલક્ષી માપન સાથે સંબંધિત વ્યવહારુ ઉદાહરણો - સ્વાધ્યાય <ul style="list-style-type: none"> ○ સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નો ○ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો ((M.C.Q) ○ વ્યવહારુ પ્રશ્નો
7.	ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણ
	<ul style="list-style-type: none"> - ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણ –અર્થ – ઉદ્દેશો - ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણ પદ્ધતિ - ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણ પદ્ધતિની મુશ્કેલીઓ અને મર્યાદાઓ - ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણ પદ્ધતિના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ - ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણ સાથે સંબંધિત વ્યવહારુ ઉદાહરણો - સ્વાધ્યાય <ul style="list-style-type: none"> ○ સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નો ○ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો ((M.C.Q) - વ્યવહારુ પ્રશ્નો

8.	સમયબદ્ધ સંપન્નતા અભિગમ (Just In Time- JIT) અને માલસામગ્રી જરૂરીયાતનું આયોજન (MRP-1)
	<p>(A) સમયબદ્ધ સંપન્નતા અભિગમ</p> <ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - અર્થ અને વ્યાખ્યા - લક્ષણો - ઉદેશો - બગાડના ઉદભવ સ્થાનો - અમલમાં મુકવાની પદ્ધતિઓ - અમલ માટેના અવરોધો - લાભો - મર્યાદાઓ - સ્વાધ્યાય (ટૂંકા, મોટા, MCQ અને અન્ય પ્રશ્નો) <p>(B) માલસામગ્રી જરૂરીયાતનું આયોજન</p> <ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - ઉદેશો - લાભ/ફાયદા - ઉત્પાદન સાધનોનું આયોજન - સ્વાધ્યાય (ટૂંકા, મોટા, MCQ અને અન્ય પ્રશ્નો)
9.	અધ્યયન વક્ર (Learning Curve)
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રારંભિક - અધ્યયન વક્ર - અર્થ - વ્યાખ્યા - અધ્યયન વક્ર દર અને અધ્યયન વક્ર ગુણોત્તર - વ્યાવહારિક ઉદાહરણો (જવાબ સાથે) - અધ્યયન વક્ર સાથે પડતર તત્વનો સંબંધ અને એની અસર - ઉત્પાદન સંચાલનમાં અધ્યયન વક્રની અસરો ઉપયોગિતા - અધ્યયન વક્રની મર્યાદાઓ - અધ્યયન વક્ર માટે સમીકરણ પદ્ધતિ - મૂલત્વી/ મોફફ રાખેલ અધ્યયન વક્રની પડતર - સ્વાધ્યાય <ul style="list-style-type: none"> - સૈધ્ધાંતિક પ્રશ્નો - હેતુલક્ષી/ બહુવિકલ્પી પ્રશ્નો (MCQs) - વ્યાવહારિક પ્રશ્નો

	(ટ્રેકા જવાબસહ)
10.	પડતર સંચાલન તેમજ વ્યુહાત્મક સંચાલન હિસાબી પધ્ધતિનો ખ્યાલ
	<ul style="list-style-type: none">- પ્રારંભિક- પડતર સંચાલન -અર્થ- મહત્વ/ઉપયોગિતા- પડતર સંચાલનના આધારસ્તંભો- વ્યુહાત્મક સંચાલન હિસાબી પધ્ધતિ-અર્થ અને લાક્ષણિકતાઓ- વ્યુહાત્મક સંચાલન હિસાબી પધ્ધતિ માટે માહિતીની યાદી- વ્યુહાત્મક નિર્ણયો સંબંધી પરિબલો- વ્યુહાત્મક વિશ્લેષણ બાબતો- સ્વાધ્યાય<ul style="list-style-type: none">- સૈધ્ધાંતિક પ્રશ્નો- હેતુલક્ષી/ બહુવિકલ્પી પ્રશ્નો (MCQs)